

Planet
Budapest
2026

KÉK-BOLYGÓ
ALAPÍTVÁNY

Perfluorozott vegyületek (PFAS) eltávolítása fotokémiai vízkezelési módszerekkel

Erdős Kornél, Dr. Alapi Tünde

Molekuláris és Analitikai Kémia Tanszék
Szegedi Tudományegyetem, TTIK

Dulovics Junior Szimpózium 2026
2026. március 4., Budapest

Bevezetés

Mi az a PFAS?

Under the law, PFAS are defined as "a class of fluorinated organic chemicals containing at least one fully fluorinated carbon atom."

Történet

- 50-es évek Teflon gyártásának kezdete (DuPont)
- 2000 - PFAS használatának csökkentése
- 2009 – Gen-X vegyületek bevezetése a PFAS helyett
- 2014 – feltételesen karcinogén?
- 2019 - ENSZ Persistent Organic Pollutants listája
- 2020 - alapanyagként való felhasználás megszüntetése (EU)
- 2023 – bizonyítottan emberre veszélyes - karcinogén csoportba sorolása

Felhasználása

- víz-, por- és olajálló felületek, textíliák
- csomagolóanyagok
- festékek
- tűzoltóhabok

Vízkezelés

Határértékek szigorodása → Eltávolítási hatékonyságra vonatkozó igények változnak

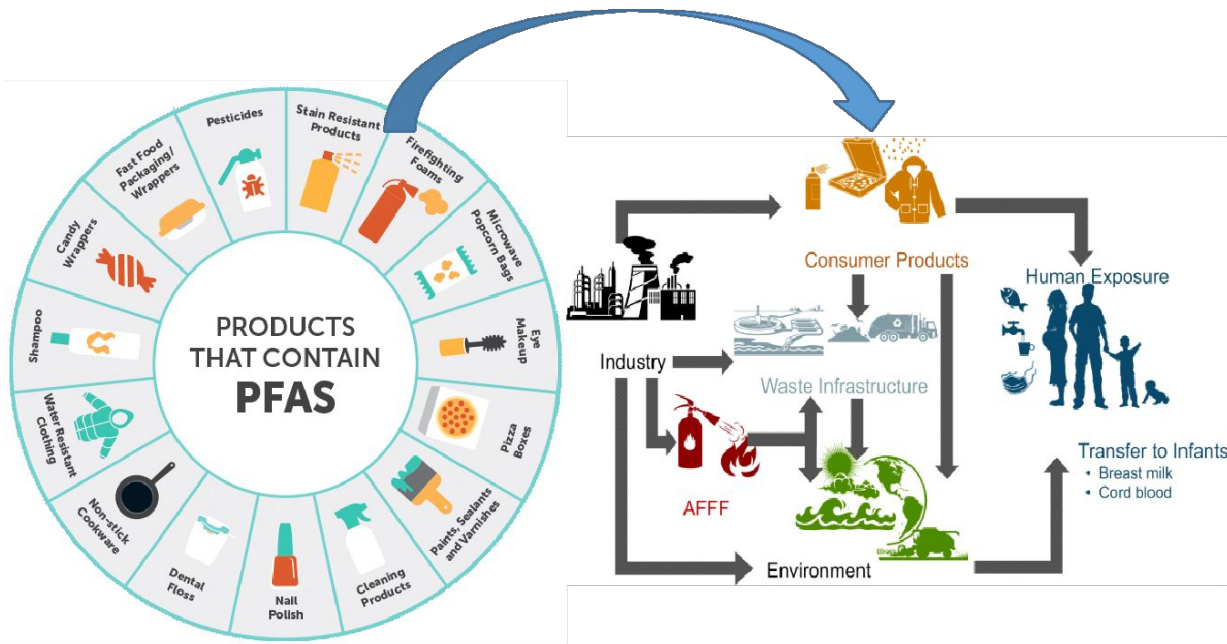
PFAS eltávolítása

Az PFAS-vegyületekre az alábbi határértékek ismertek az ivóvízben:

A Ivóvíz-irányelv (EU 2020/2184) szerint a „20 legfontosabb PFAS” összegének határértéke **0,1 µg/l (100 ng/l)**.

Ugyanez az irányelv szerint az „összes PFAS” (vagyis az össz-PFAS-csoport) maximális koncentrációja **0,5 µg/l (500 ng/l)**.

Az előírásokat 2026-tól kell a tagállamoknak érvényesíteni az ivóvíz-minőség szabályozása keretében.

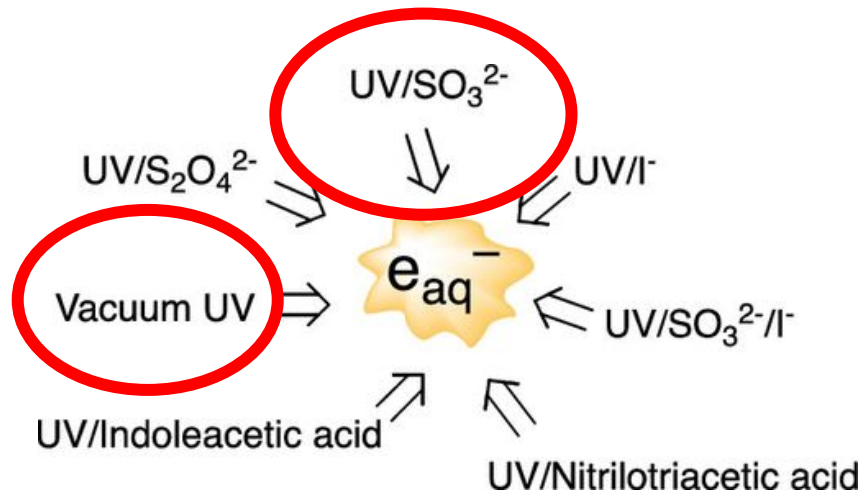
PFAS vegyületek eltávolítási lehetőségei

Határértékek szigorodása → Eltávolítási hatékonyságra vonatkozó igények változnak

Adszorpció, flokkuláció, koaguláció – hatékonyság fejlesztése, eltávolítás, de nem megsemmisítés

Kémiai vízkezelési eljárások többsége oxidáción alapul → alkalmazható itt is?

Nagyhatékonyságú redukciós eljárások

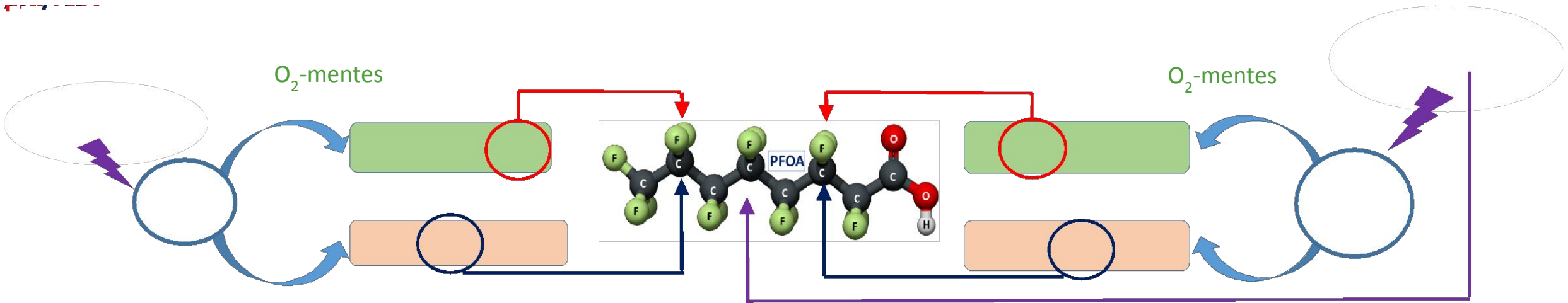
~~AOP~~ 🙄

PFOA eltávolítása

UV/szulfid

UV/VUV/szulfid **UV/VUV fotolízis**

Célkitűzés:

PFOA: C₇F₁₅COOH

Hatékonyság vizsgálata

Optimalizálás
(pH, O₂, SO₃²⁻)

Mátrix hatás

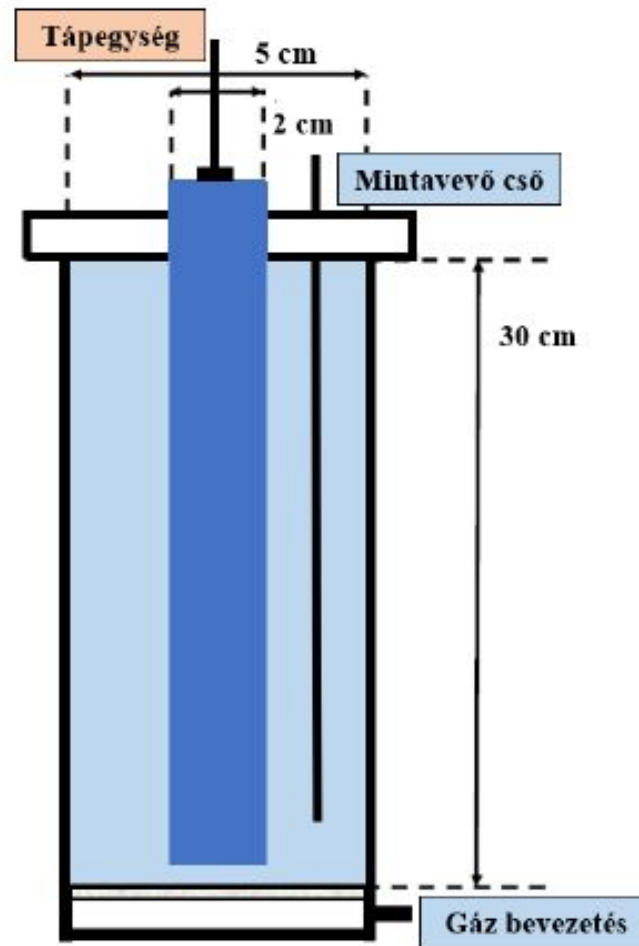

Folyamatok

Kísérleti módszerek, reaktor

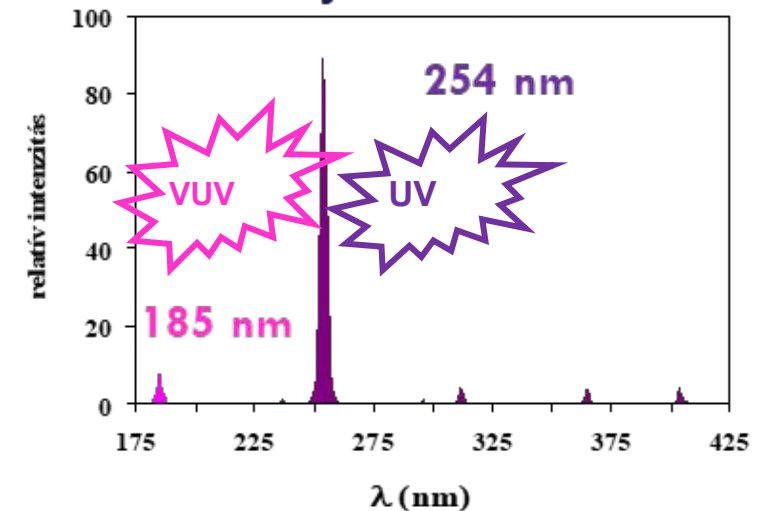
Reaktor és mérési körülmények

- 450 ml térfogat
- N₂ vagy levegő átbuborékoltatása
- PFAS: $1,0 \times 10^{-5}$ M
- Fluoridion mérése: ionkromatográfia és potenciometria (fluoridion szelektív elektród)
- Mátrix hatás vizsgálata: Szegedi Vízműtől származó biológiailag tisztított kommunális szennyvíz

Fényforrások

kisnyomású HGL

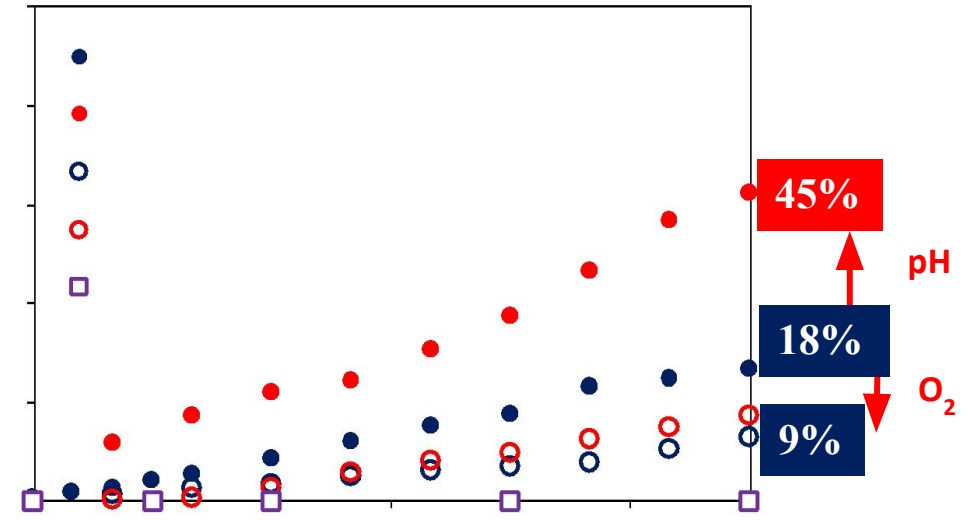
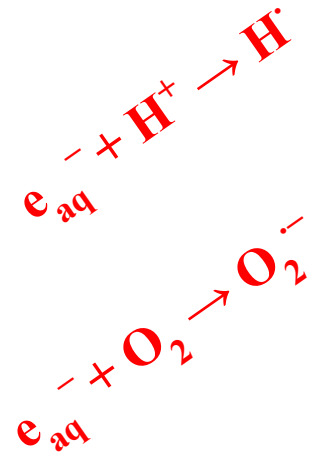
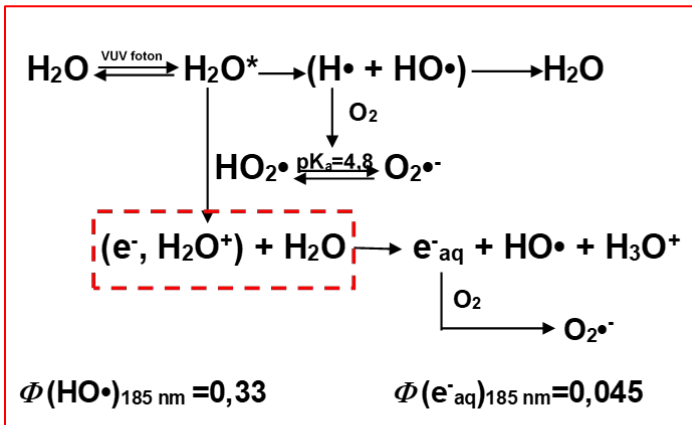
$$\phi(254 \text{ nm}) = 4,21 \times 10^{-6} \text{ mol}_{\text{foton}} \text{ s}^{-1}$$

$$\phi(185 \text{ nm}) = 4,9 \times 10^{-7} \text{ mol}_{\text{foton}} \text{ s}^{-1}$$

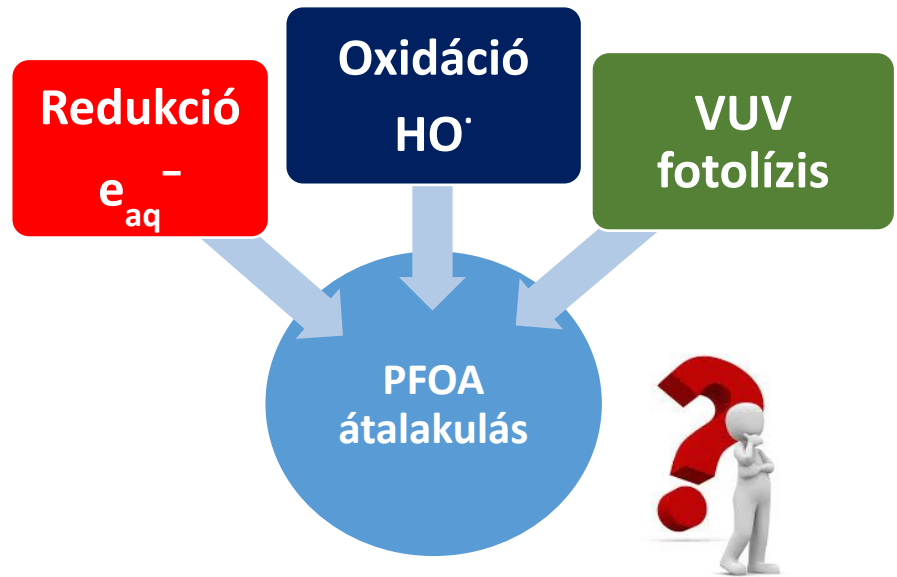
$$\phi(254 \text{ nm}) : \phi(185 \text{ nm}) = 10:1$$

UV és UV/VUV lámpa: ($P_{\text{el}} = 15 \text{ W}$, $P_{\text{UV}} = 4,3 \text{ W}$)

PFOA VUV fotolízise

Oldott O₂ és pH hatása

A ·OH szerepe elhanyagolható a PFOA VUV fotolízise és az e_{aq}⁻-nal való reakciója mellett.

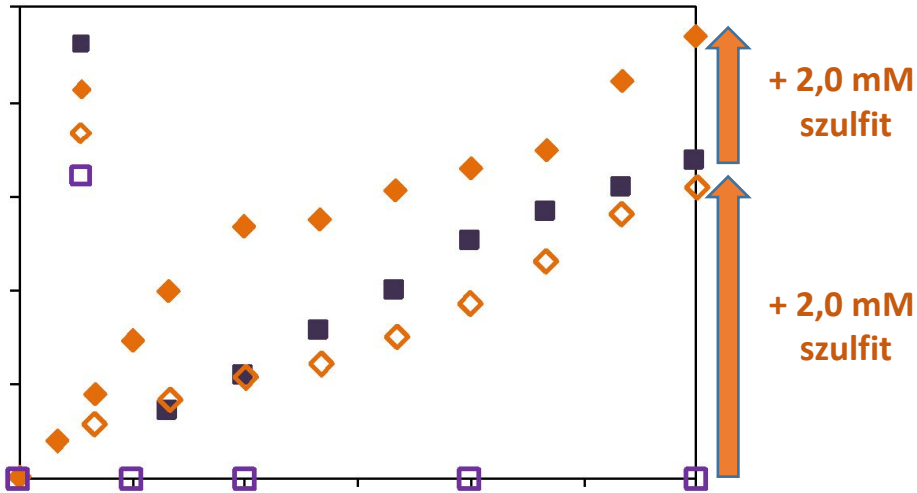
UV/szulfít és UV/VUV/szulfít (pH = 10)

VUV fény hatása jelentős – mire vezethető vissza?

PFOA VUV fotolízisének hozzájárulása

Szulfition UV és VUV fotolízise közti különbség

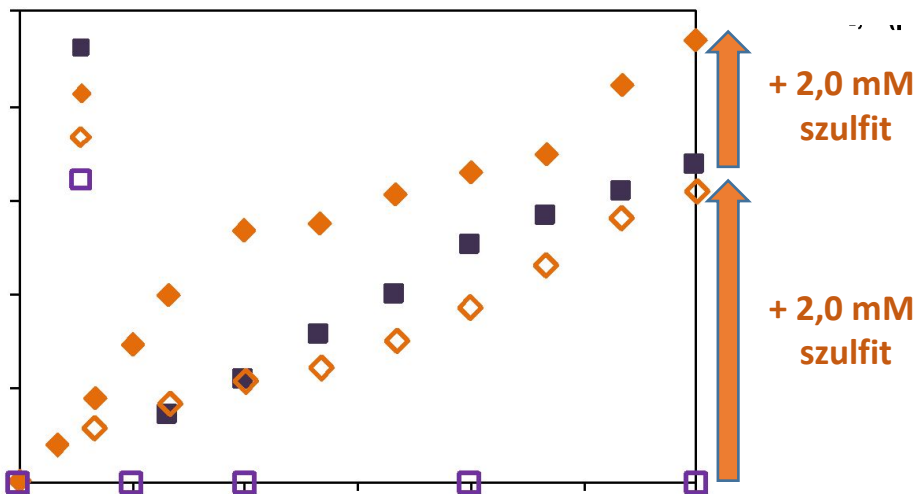
Moláris abszorbancia ($\text{M}^{-1} \text{cm}^{-1}$)

	254 nm	185 nm
SO_3^{2-}	21	3730
PFOA	-	~60

Kvantumhasznosítási tényező ($\phi(e^-_{\text{aq}})$)

	254 nm	185 nm
SO_3^{2-}	~0,39	0,85

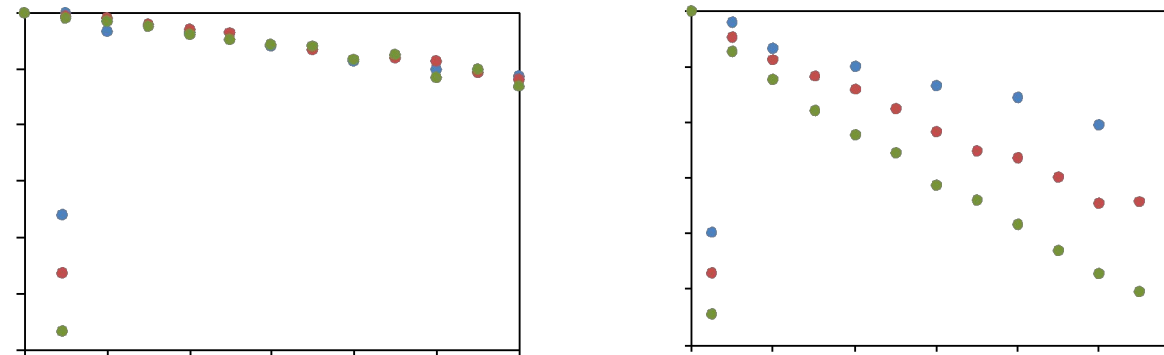
UV/szulfít és UV/VUV/szulfít – a szulfition fotolízise

Moláris abszorbancia ($M^{-1} \text{ cm}^{-1}$)

	254 nm	185 nm
SO_3^{2-}	21	3730
PFOA	-	~60

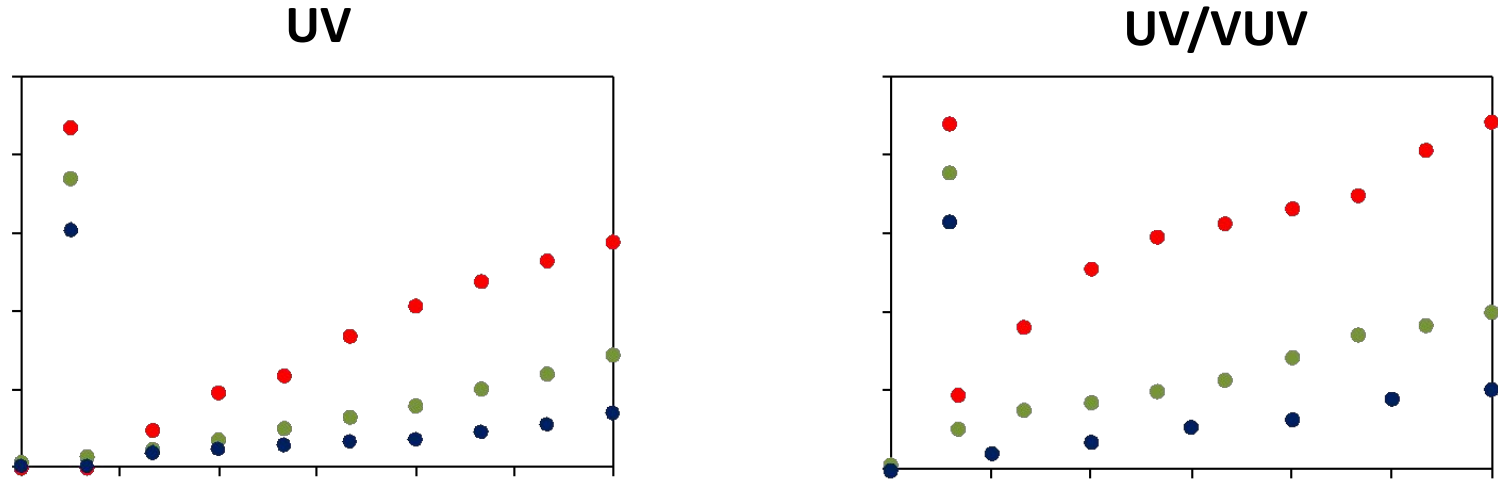
A szulfition UV és UV/VUV fotolízise

Kvantumhasznosítási tényező ($\phi(e^-_{aq})$)

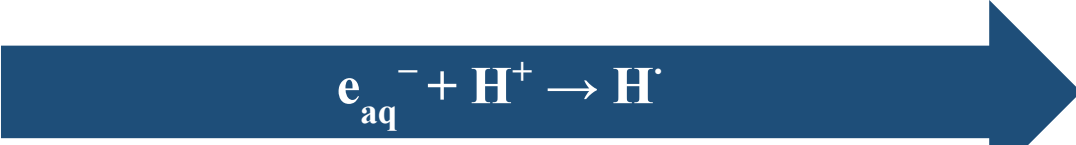
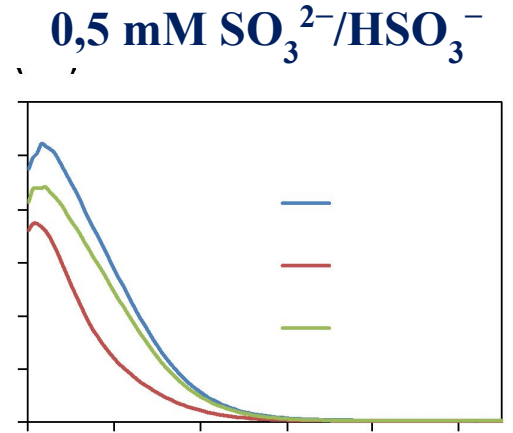
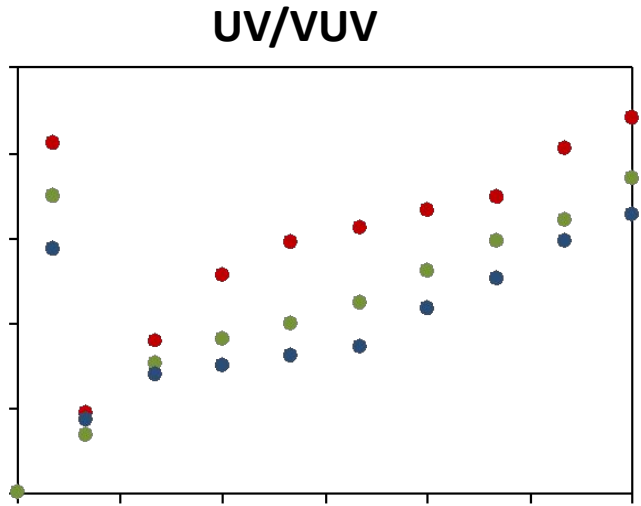
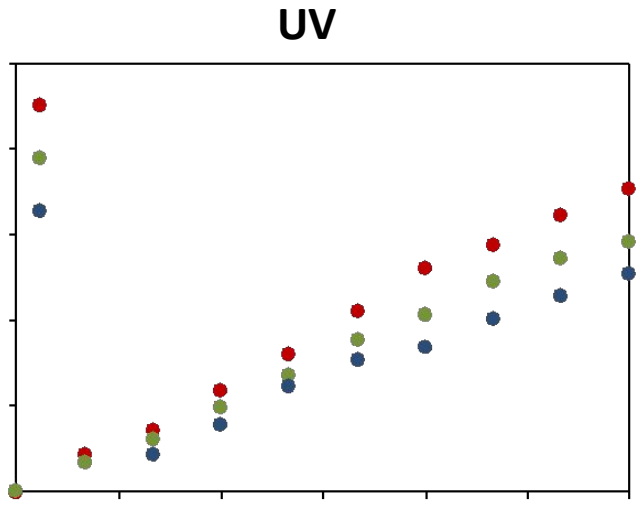
	254 nm	185 nm
SO_3^{2-}	~0,39	0,85

Oldott O₂ hatása (pH = 10, c(SO₃²⁻) = 2,0 mM)

Az oldott oxigén elektron-befogó hatása még 2 ppm oxigén koncentrációnál is jelentős.

pH hatása ($c(\text{SO}_3^{2-}) = 2,0 \text{ mM}$, N_2)

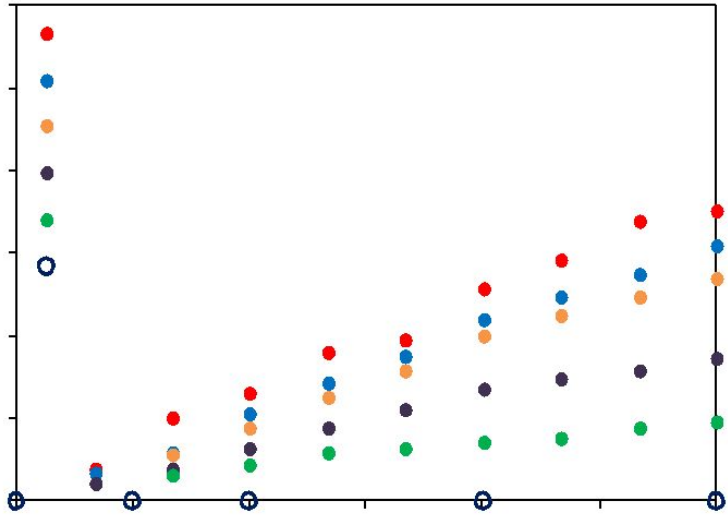

A pH növelése
több okból is
kedvez a hatékonyságnak.

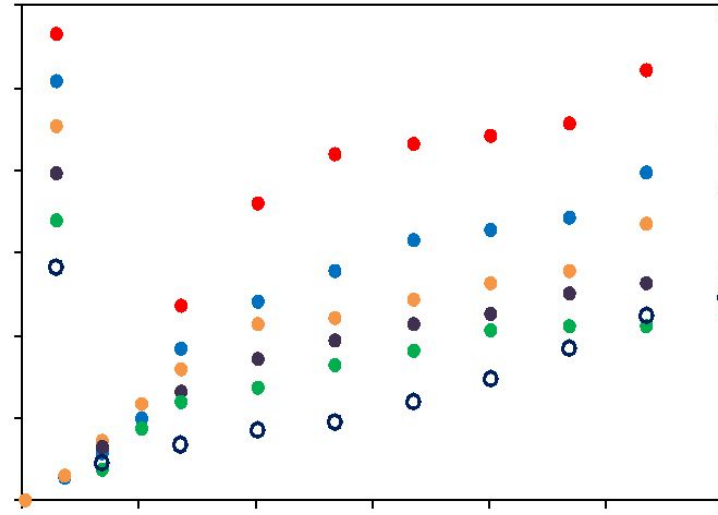
Szulfition koncentráció hatása (pH 10, N₂)

1000000

UV

UV/VUV

A kis intenzitású VUV fény hozzájárulása a PFOA átalakulásához jelentős.

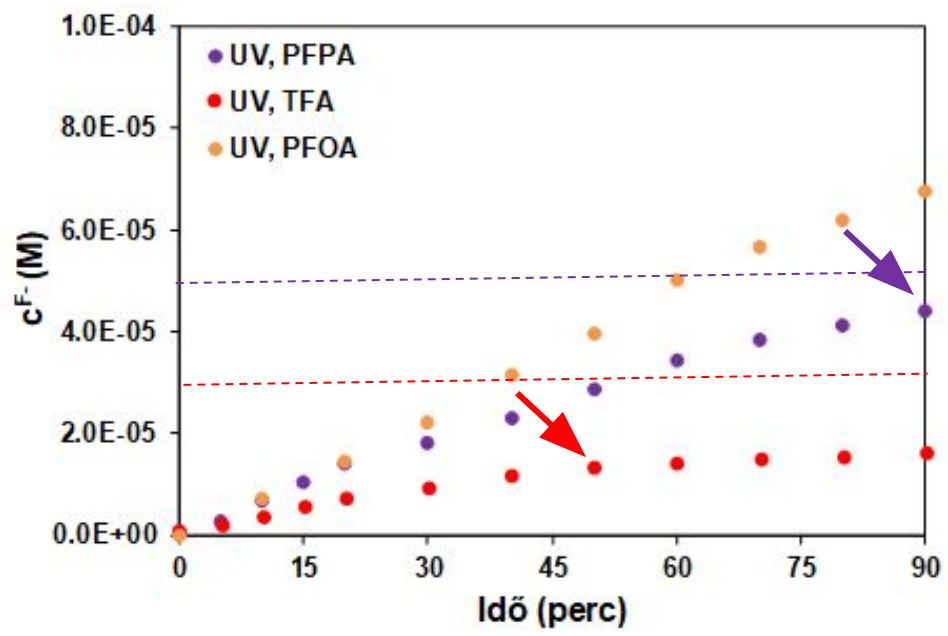
Az UV/VUV fotolízis során tapasztalt fluoridion képződés három szakaszra bontható:

- gyors kezdeti**
- lassú**
- gyorsan növekvő**

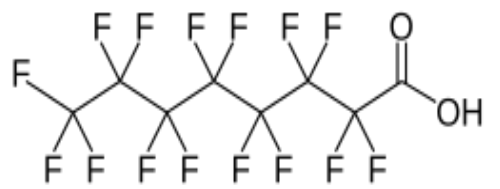
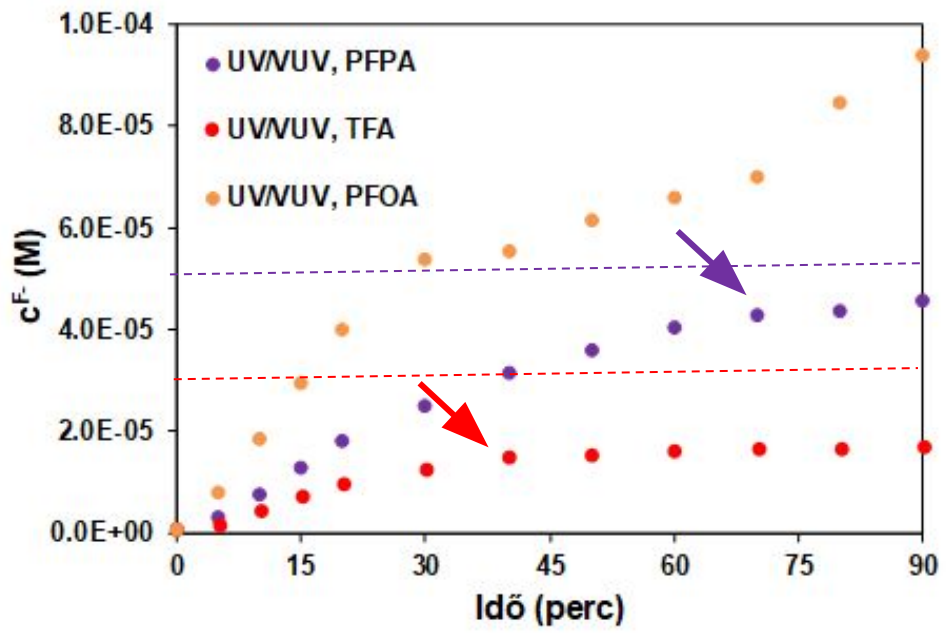

Rövidebb szénláncú PFAS vegyületek bontása (pH = 10, c(SO₃²⁻) = 2,0 mM, N₂)

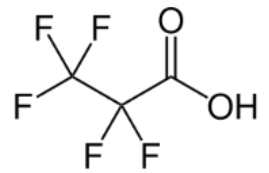
UV

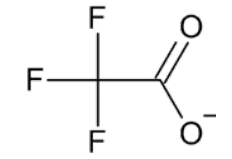
UV/VUV

Perfluorooktánsav (PFOA)

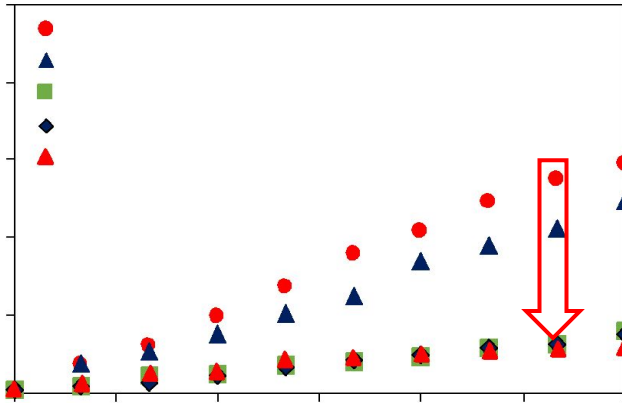
Perfluoropropánsav (PFPA)

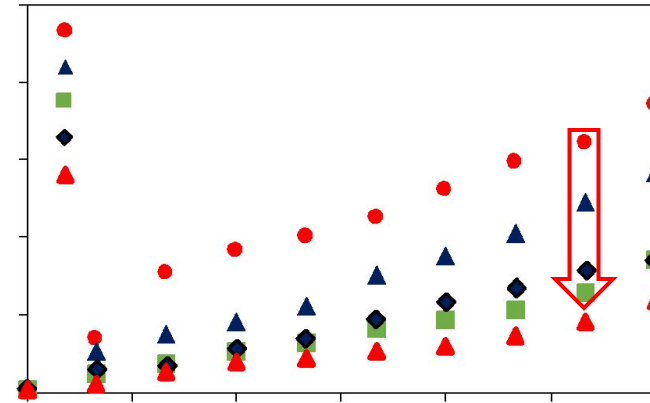
Trifluoroecetsav (TFA)

Mátrixhatás ($c(\text{SO}_3^{2-}) = 2,0 \text{ mM}$, $\text{pH} \sim 8$, N_2)

UV

UV/VUV

Biol. Tisztított Komm. SzV.

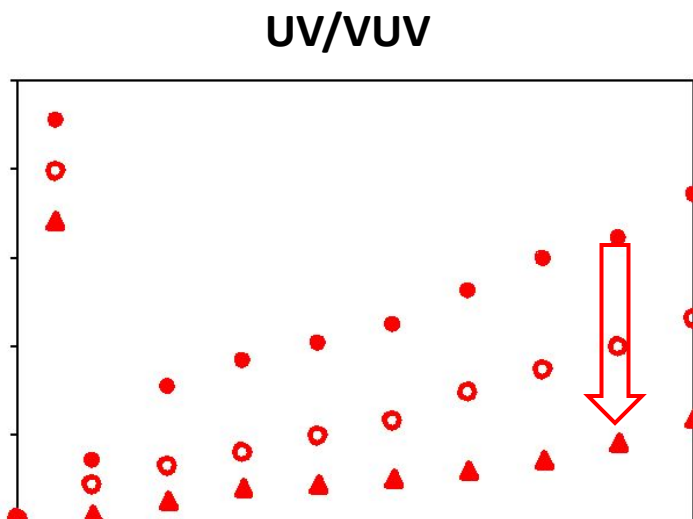
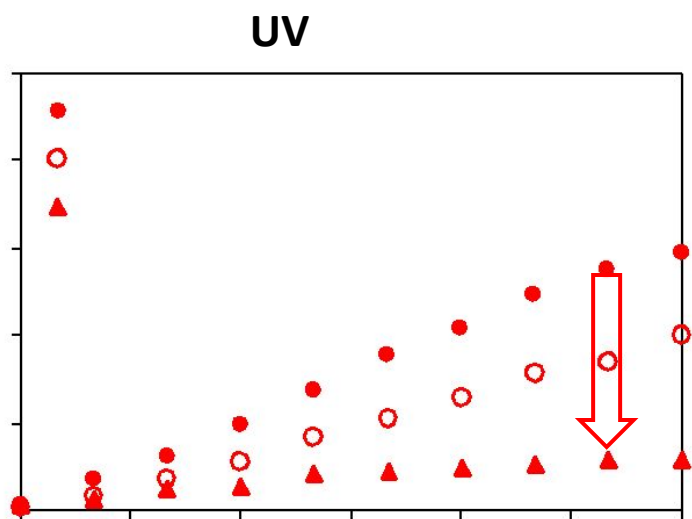
pH	8,7
Vezetőképesség ($\mu\text{S cm}^{-1}$)	1258
KOI (mg L^{-1})	24
$\text{NH}_4\text{-N}$ (mg L^{-1})	<0,4
NO_3^- (mg L^{-1})	3,37
Cl^- (mg L^{-1})	120
TOC (mg L^{-1})	5 - 7
HCO_3^- (mg L^{-1})	525

Erőteljes negatív mátrix hatás.

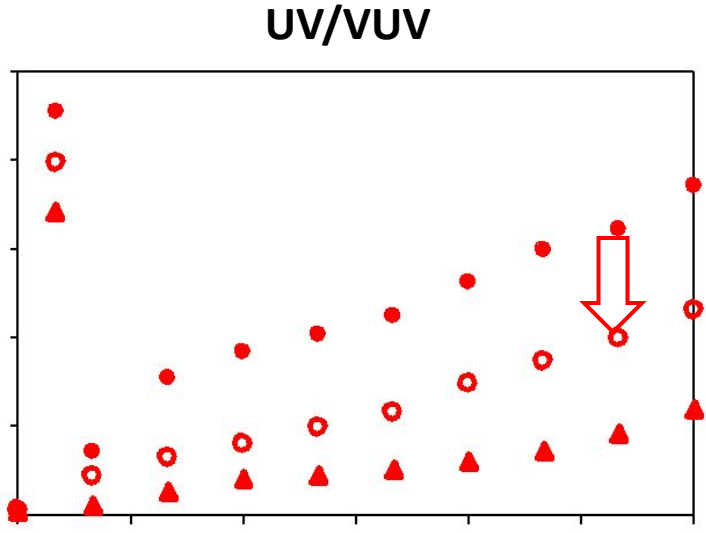
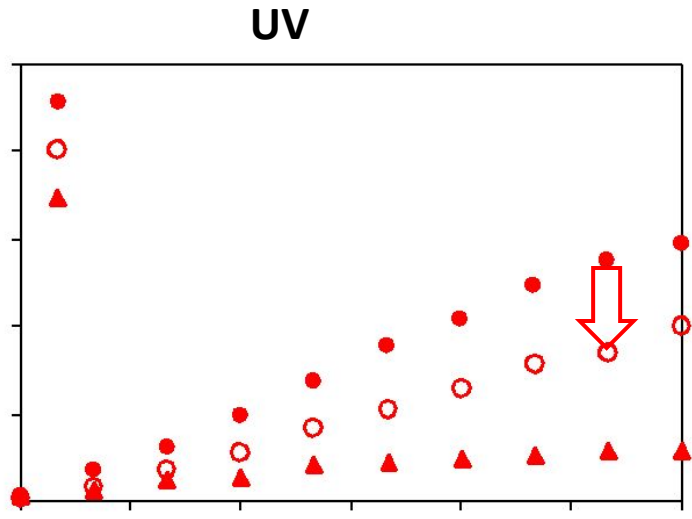
A HCO_3^- gátló hatása jelentős, a Cl^- hatása elhanyagolható.

Mátrixhatás ($c(\text{SO}_3^{2-}) = 2,0 \text{ mM}$, $\text{pH} \sim 8$, N_2)

A mátrix hatása csökkenthető, a szennyvíz savazásával, majd a pH 8-ra állításával.

Mátrixhatás ($c(\text{SO}_3^{2-}) = 2,0 \text{ mM}$, $\text{pH} \sim 8$, N_2)

A mátrix hatása csökkenthető, a szennyvíz savazásával, majd a pH 8-ra állításával.

Összefoglalás

- UV/szulfid eljárás hatékony a PFOA bontásban
- A VUV fotolízis önmagában is képes a PFOA bontására
- Az e_{aq}^- -nal való reakció a meghatározó
- A VUV hatékonysága a szulfidion fotolízisében kiemelkedően jó
- A VUV fény hatása összetett

- Az eljárás érzékeny a pH-ra (>10) és az oldott O_2 jelenlétére
- A mátrix hatás jelentős, de a HCO_3^- eltávolításával csökkenthető.
- VUV fotonokért való kompetíció az 1 cm behatolási mélységet tovább csökkentheti

**Köszönöm
a
figyelmet!**

